Dodatek tygodniowy

przy Gazecie Lwowskiej.

Nro. 47. Dnia 22. Listopada 1856.

Rocznik Administracyi

w okręgu Namiestnictwa lwowskiego z roku 1856.

(Dalszy ciąg. Obacz Nr. 44, 45 i 46 Dodatku tygodniowego.)

VI. Duchowieństwo i wyższe Zakłady naukowe.

Obwody	Duchowieństwo świeckie i zakonne: Arcybiskupstwa: Katolickie i ormiań.	Unitów	Disunitów	Biskupstwa: Ob. łac. i orm.	Ob. gr. kat.	Ob. gr. wschod.	Ob. ewangel.	Superintendentur	Kapituły: Ilość	Etat	Parafie: Ob. łac. i orm.	Ob. gr. kat.	Ob. gr. wschod.	Ob. ewang.	Kapelanie: Ob. łac. i orm.	Ob. gr. kat.	Ob. gr. wschod.
1 Lwowski .	2	1	—	—	—	—	—	1	3	32	33	58	—	2	3	17	1
2 Sanocki . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56	126	—	1	3	24	—
3 Samborski .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	137	—	2	1	56	—
4 Przemyski .	—	—	—	1	1	—	—	—	2	16	35	117	—	2	5	25	—
5 Żołkiewski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	111	—	1	4	30	—
6 Złoczowski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	108	—	1	4	97	—
7 Brzeżański .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	118	—	—	—	46	—
8 Kołomyjski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	112	—	—	2	17	—
9 Stanisławow.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	125	—	—	1	35	—
10 Tarnopolski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	98	—	—	1	12	—
11 Zaleszczycki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	112	—	1	—	12	—
12 Stryjski . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	141	—	2	3	47	—
Razem . . .	2	1	—	1	1	—	—	1	5	48	304	1363	—	12	27	418	1
W r. 1830 .	2	1	—	1	1	—	—	1	5	29	304	1501	—	12	23	325	1
zatem w r. 1856 więcej . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	—	—	—	—	4	93	—
mniej . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	138	—	—	—	—	—

Obwody	Seminaria	Duchowieństwo świeckie: Ob. łac. i orm.	Ob. gr. kat.	Ob. gr. wschod.	Ob. ewangel.	Duchowieństwo zakonne: Klasztory męskie	Klasz. niewieście	Mnichy	Zakonnice	Zakłady naukowe: Uniwersytety	Teologiej	Wyższe gymnazya	Gymnazya	Szczególne	Nauczyciele	Uczniowie
1 Lwowski .	3	228	481	1	3	5	4	102	78	1	1	2	—	3	78	1963
2 Sanocki . .	—	76	158	—	—	3	—	16	—	—	—	—	—	—	—	—
3 Samborski .	—	39	209	—	2	4	—	26	—	—	—	1	—	—	12	399
4 Przemyski .	2	189	278	—	2	6	3	27	28	—	1	1	—	—	25	410
5 Żołkiewski	—	37	152	—	1	8	—	46	—	—	—	—	—	—	—	—
6 Złoczowski	—	45	174	—	1	6	3	29	15	—	—	—	—	1	11	65
7 Brzeżański .	—	37	161	—	—	3	1	18	5	—	—	—	1	—	12	180
8 Kołomyjski	—	22	142	—	—	1	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
9 Stanisławow.	—	35	174	—	—	7	1	36	7	—	—	1	—	—	17	314
10 Tarnopolski	—	37	119	—	—	1	—	12	—	—	—	1	—	—	13	310
11 Zaleszczycki	—	34	142	—	1	2	2	7	12	—	—	—	—	—	—	—
12 Stryjski . .	—	26	183	—	1	2	1	6	6	—	—	—	—	—	—	—
Razem . . .	5	805	2373	1	11	48	15	331	151	1	2	6	1	4	168	3641
W r. 1830 .	3	835	1903	1	13	48	15	455	120	1	2	—	7	3	155	5019
zatem w r. 1856 więcej . . .	2	—	465	—	—	—	—	—	31	—	—	6	—	1	13	—
mniej . . .	—	30	—	—	2	—	—	124	—	—	—	—	6	—	—	1378

Szczegóły:

W duchownym względzie zawiera okręg adm. lwowski pięc diecezyi, lecz które w części po za granice jego się rozciągają.

A. Archidyecezya lwowska ob. rzymsko-katolickiego.

Archidyecezya lwowska obr. rz. kat. obejmuje obwody: lwowski, żołkiewski, złoczowski, brzeżański, stryjski, stanisławowski, kołomyjski, tarnopolski, czortkowski i księstwo bukowińskie, wrozległości 947.6 mil kwadratowych.

Składa się z 25 dekanatów, ze 192 parafii, 34 kapelanii i 9 ekspozytur.

Liczy 490,409 dusz wyznania rzym. katolickiego, 16,826 wyznania augsb., 236,031 żydów, i 184 karaitów; 13 szkół głównych, 149 trywialnych, a 121 parafialnych; powierzanych staraniu i duchownemu opatrzeniu księży świeckich i zakonnych, którzy się sposobili w seminaryach lwowskich, lub w archidyecezalnem zakonnem lub w świeckiem arcybiskupiem.

Całe ciało duchowne liczy 552 osób; z których **Świeccy** rozlokowani są po dyecezyi według potrzeb powołania duchownego, **Zakonni** zaś mają stosownie do reguły i fundacyi osobne siedziby.

Z tego duchowieństwa, 372 świeckich księży poświęca się przy pomocy blisko 40 zakonnych wyłącznie pracom około dusz starania; 86 księży zakonnych oddają się wyłącznej służbie pańskiej w klasztorach; reszta dopełnia powołania bądź w zawodzie wyłącznie nauczycielskim, bądź w innych zawodu duchownego pracach, urzędach i poleceniach.

Zakonnych rozróżnia reguła, od niej biorą nazwisko, i są męskie i niewieście.

Męskie są:

1. OO. **Jezuici**, utrzymują dom we Lwowie i Tarnopolu.
2. OO. **Dominikanie**, utrzymują 8 klasztorów: we Lwowie, Podkamieniu, Żółkwi, w Bohorodczanach, Jezupolu, Potoku, Tyśmienicy i w Czortkowie.
3. OO. **Karmelici** dawnej reguły, mają trzy klasztory: we Lwowie łącznie z trębowelskim, w Bołszowcach i w Rozdole.
4. OO. **Franciszkanie** czyli Minoryci zostają w 3 klasztorach: we Lwowie, w Haliczu, i w Horyńcu.
5. OO. **Bernardyni** w 7 klasztorach: we Lwowie, w Sokalu, Krystynopolu, w Brzeżanach, Leśniowie, w Gwoździcu i w Zbarażu.
6. OO. **Reformaci** w 1 klasztorze w Rawie.
7. OO. **Kapucyni** w 2 klasztorach, w Olesku i Kutkorzu.

Zakonnice, których liczą 133, mają trzy domy i jeden Zakład.

1. Konwent PP. **Benedyktynek** we Lwowie.
2. Konwent PP. **Sakramentek** we Lwowie.
3. Dom PP. **Serca Jezusowego** *(Sacré coeur)* we Lwowie.
4. Zakład **sióstr Miłosierdzia**, w 9 domach: dwa we Lwowie, a po jednym w Założcach, w Nowosiółkach, w Rozdole, w Maryampolu, w Czerwonogrodzie, w Budzanowie i w Bursztynie.

Wszystkie trudnią się wychowaniem panien i dziewcząt, a siostry Miłosierdzia nadto pielęgnowaniem chorych.

Archidyecezya lwowska, początkowie **halicką** zwana, utrzymuje od roku 1361 nieprzerwany poczet swoich arcypasterzy w następującym porządku, których wymieniamy z oznaczeniem lata ich mianowania:

a) **Arcybiskupi haliccy**: Krystyn (rok mian. 1361), Antoni (1375), Maciej, Bernard, Piotr (rok ich mianowania niepewny), błogosławiony Jan Strepa (1392), Mikołaj Trąba (1411) przeniesiony do Gniezna.

b) **Arcybiskupi lwowscy**: Jan Rzeszowski (1411), Jan Odrowąż (1436), Grzegorz z Sanoka (1453), Jan Długosz (1480), Jan Strzelecki (1481), Jędrzej Roża Boryszewski (1494), Bernard Wilczek (1503), Piotr Starzechowski (1541), Feliks Ligęza (1555), Paweł Tarło (1561), Stanisław Słomowski (1565), Jan Sieniński (1577), Jan Demetry Solikowski (1583), Jan Zamojski (1605), Jan Jędrzej

Pruchnicki (1614), Stanisław Grochowski (1634), Mikołaj Krosnowski (1645), Jan Tarnowski (1654), Wojciech Korycinski (1669), Konstantyn Lipski (1677), Konstantyn Zielinski (1699), Mikołaj Popławski (1711), Jan Skarbek (1712), Mikołaj Wyżycki (1736), Mikołaj Dembowski (1757), Władysław Aleksander Pomian Łubieński (1757), Wacław hr. Sierakowski (1759), Ferdynand Kicki (1780), Kajetan Kicki (1798), Jędrzej Aloizy hr. Ankwicz (1814), Franciszek Ksawery książę Luschin (1834), Franciszek de Paula Pisztek (1835), Łukasz Baraniecki (1849).

B. Archidyecezya lwowska Ormiańska, ob. rzymsko-katolickiego.

Archidyecezya Ormiańska obejmuje obwody: lwowski, brzeżański, stanisławowski, kołomyjski i księstwo bukowińskie; składa się z 3 dekanatów, 9 parafii i 1 kapelanii, których kościoły są we Lwowie, w Brzeżanach, w Łyścu, Stanisławowie, Tyśmienicy, Horodence, Kutach, Śniatynie, w Czerniowcach i w Suczawie.

Archidyecezya liczy 4574 dusz wyznania rzymsko-katolickiego, a 1218 akatolików.

Przy archikatedrze we Lwowie utrzymuje się konwent PP. Ormiańskich, reguły ś. Benedykta, i szkoła normalna panieńska.

Archidyecezya ormiańska, początkowie biskupstwem a od roku 1626 arcybiskupstwem, liczy następujących pasterzy:

a) **Biskupi ormiańscy** lwowscy: Jan I. (rok mian. 1365), Grzegorz I. (1384), Awedyk (1445), Krzysztof (1461), Stefan (1481), Kilian abo Kalust (†1549), Grzegorz II. (1557), Barsumas (1578), Jan II. (1589), Gabriel (1606), Micsrob (—).

b) **Arcybiskupi ormiańscy** lwowscy: Mikołaj Torosiewicz (1626), Wartan Hunanian (1681), Jan Tobiasz Augustynowicz (1715), Jakub Stefan Augustynowicz (1752), Jakub Tumanowicz (1772), Jan Szymonowicz (1799), Kajetan Warteresiewicz (1817), Samuel Cyryl Stefanowicz (1831).

C. Archidyecezya lwowska ob. grecko-katolickiego.

Metropolia lwowska obr. grecko-katolickiego obejmuje obwody: lwowski, stryjski, stanisławowski, kołomyjski, brzeżański, złoczowski, tarnopolski, czortkowski i księstwo bukowińskie, w ilości dusz 1,361,650 wyznania gr. kat. Postanowieniem Jego ces. kr. apost. Mości z 8 maja 1850 r. wydzielona ma być z Metropolii lwowskiej dyecezya stanisławowska, obejmująca obwody stanisławowski, kołomyjski, czortkowski i księstwo bukowińskie w ilości dusz 604,596, a przy metropolii pozostać mają obwody lwowski, stryjski, brzeżański, złoczowski i tarnopolski.

Obecnie składa się cała metropolia z 48 dekanatów, 868 parafii, 302 kapelanii, 8 klasztorów zakonu ś. Bazylego, i 1 klasztoru PP. Bazylianek. Ma pod sobą 8 szkół głównych, 272 trywialnych, 2 szkoły panieńskie, 64 parafialnych usystemizowanych, a 507 nieusystemizowanych.

Ciało duchowne metropolii liczy, oprócz 33 zakonników i 3 mniszki, 1263 księży świeckich, z których 1218 poświęca się pracom w całej archidyecezyi około dusz starania, a 45 wydzieleni są na szczególnych posługach duchownych w kraju i państwie.

Podobnym pracom i udzielaniu nauk publicznych oddają się także OO. Bazylianie, których właściwa siedziba jest w klasztorach: we Lwowie, w Hoszowie, w Krasnopuszczy, w Złoczowie, w Podhorcach, w Buczaczu, w Pohoni i w Ułaszkowcach.

PP. Bazylianki mają konwent w Słowicie, w ob. złoczowskim.

Dzieje stolicy biskupiej ob. gr. przedtem halickiej, dziś lwowskiej, zestawia pobieżnie szematyzm duchowieństwa ob. gr. kat. w archidyecezyi lwowskiej z r. 1856. Podług niego wypisujemy Metropolitów, z dodaniem roku, pod którym wzmianka o nich w dziejach się przechowała.

a) **Metropolici haliccy.** Kosmas, konsekrowany w roku 1156. Halekton około 1203, Artym około 1239, Piotr 1224, Józef 1292, Antoni 1295, Grzegorz 1301, Teodor 1331, Nikodem Tarnowski 1345, Teodoryt 1351, Roman 1354, Herman 1371, Cypryan 1376, Piotr 1398, Dorot 1450, Jan po którym urzędują wikaryusze tylko metropolitalni: Plettenski Bazyli, Gdaszycki Joachim i Tuczapski Makary, który mianowany za Zygmunta I. biskupem, połączył w osobie Metropolity biskupów lwowskiego, halickiego i kamienieckiego.

b) **Metropolici lwowscy.** Makary Tuczapski (rok mian. 1539), Arseni Bałaban (1549), Gedeon Bałaban (1566), Jan Ostałowski, zastępca Gedeona do roku 1576, Jeremiasz Tessarowski (1607), Arseni Żeliborski (1641), Atanazy Żeliborski (1658), Jeremiasz Świstelnicki (1668), Józef Szumlański (1676), Barlaam Szeptycki (1710), Atanazy Szeptycki (1715), Leon Szeptycki (1749), Piotr Bielański (1780), Mikołaj Skorodyński (1798), Antoni Angełłowicz (1806), Michał Lewicki, kardynał (1815).

D. Dyecezya Przemyska ob. rzymsko-katolickiego.

Dyecezya rzymsko-katolicka przemyska rozciąga się za obręb granic okręgu lwowskiego, i zawiera oprócz obwodów: przemyskiego, samborskiego, sanockiego, z ilością dusz 226,598 ob. rz. kat., 3,926 akatolików, i 45,951 żydów — jeszcze obwody rzeszowski i jasielski z okręgu adm. krakowskiego z ilością 435,268 katolików rzym. ob. 1395 akatolików i 32,202 żydów.

Składa się z 24 dekanatów, z 382 parafii, 10 kapelanii, z 22 konwentów zakonnych rozmaitej reguły, 1 klasztoru PP. zakonnych, i 2 domów Siostr Miłosierdzia. Liczy szkół głównych 5, panieńskich 8, szkół trywialnych 70, parafialnych 82, gminnych 28.

Dyecezyę utrzymuje ciało duchowieństwa złożone ze 467 księży **świeckich**, a 91 **zakonnych**. Z świeckich zostaje 411 na posługach parafialnych; dalsi 56 wezwani są do zawiadowania przy rozmaitych wydziałach powołania duchownego. Zakonni oprócz obowiązków osobnych wedle swej reguły, służą na wezwanie ku pomocy w pracach duchowieństwa świeckiego, i składają się z 7 zakonów następujących:

1. OO. **Jezuici** w Starej Wsi, gdzie jest nowicyat, i w Łańcucie.
2. OO. **Dominikanie** w czterech klasztorach: w Jarosławiu, Wielkooczach, Borkach i Dzikowie.
3. OO. **Karmelici** w Sąsiadowicach.
4. OO. **Franciszkanie** czyli Minoryci w 4 konwentach: w Przemyślu, Sanoku, Krośnie, Kalwaryi.
5. OO. **Bernardyni** w 5 klasztorach: w Leżajsku, Rzeszowie, Przeworsku, Samborze i Dukli.
6. OO. **Reformaci** w 4 klasztorach, w Przemyślu, Jarosławiu, Sądowej Wiśni i w Bieczu.
7. OO. **Kapucyni** w 3 klasztorach, w Sędziszowie, Rozwadowie i Krośnie.

Żeński zakon jest 1 PP. **Benedyktynek** w Przemyślu, i utrzymuje szkołę główną panieńską o 4 klasach; zaś

Siostry Miłosierdzia mają dwa Zakłady w Moszczanach i Przeworsku.

Dyecezya przemyska łacińska zaczyna poczet pasterzy swoich od końca czternastego wieku, następującym porządkiem:

Eryk Mora (rok mian. 1375), Maciej Janina (1391), Janusz Doliwa z Lubienia (1421), Piotr Strzygonia Chrząstowski (1435), Mikołaj Odrowąż Błażejowski (1452), Jędrzej Sulima na Oporowie Oporowski (1477), Piotr Łodzia Moszyński (1480), Jan Biberstain Kazimirski (1484), Jan Tarnawa Targowicki (1486), Mikołaj Łabędź Krajewski (1492), Jędrzej Roża Boryszewski (1499), Maciej Ciołek Drzewicki (1506), Piotr Łodzia Tomicki (1514), Rafał Wieniawa Leszczyński (1521), Jędrzej Kotwicz Krzycki (1523), Jan Karnkowski (1527), Jan Habdank Chojeński (1531), Piotr Sulima Gamrat (1536), Stanisław Topor Tarło (1533), Filip Jelita Dziaduski (1545), Filip Nowina Padniewski (1559), Walentyn na Fulsztynie Herburt (1560), Łukasz Ogończyk Kościelecki (1575), Wojciech Subiejurski, inaczej Dołęga Starozrębski (1581), Szymon Junosza Ługowski (1583), Jan Junosza Borukowski (1583), Wojciech Jastrzębiec Baranowski (1585), Wawrzyniec Grzymała na Goślicach Goślicki (1593), Maciej Poraj na Bożeni Pstrokoński (1601), Stanisław Rogala na Siecinie Sieciński (1610), Jan z Woli Wężykowej Wężyk (1620), Achacy Junossa z Grochowca Grochowski (1624), Adam Nałęcz Nowodworski (1628), Henryk Lewart Firlej (1633), Jędrzej Łodzia z Szołder Szołdrski (1635), Piotr Nałęcz Gębicki (1636), Aleksander Jastrzębiec Trzebiński (1643), Paweł Janina Piasecki (1644), Jan Jelita Zamojski (1650), Jędrzej Łabędź Trzebicki (1655), Stanisław Ślepowron na Sarnowie Sarnowski (1658), Jan Zbąszyn Zbąski (1678), Grzegorz Albrecht Dönnhoff (1690), Jan Paprzyca Bokum (1702), Krzysztof na Słupowie Szembek (1719), Aleksander Antoni Bończa na Przedziele Fredro (1725), Walentyn Leliwa Czapski (1737), Wacław Hieronim Ogończyk z Bogosławice hrabia Sierakowski (1742), Michał Leliwa z Granowa Wodzicki (1761), Walentyn z Osiny Wężyk (1764), Jędrzej Stanisław Kostka Korab Młodziejowski (1766), Józef Tadeusz Kierkrz Kierski (1768), Antoni Wacław Betański (1783), Antoni de Gołasze Dąb Gołaszewski (1786), Jan Antoni Potoczki (1825), Michał Tomasz Korczyński (1834), Franciszek Ksawery Zacharyasiewicz (1845) Franciszek Ksawery Wierzchlejski (1846).

E. Dyecezya przemyska ob. grecko-katolickiego.

Dyecezya przemyska ob. grecko-katolickiego rozciąga się także za obręb granic okręgu lwowskiego, i zawiera ze wschodniej Galicyi obwody: przemyski, żółkiewski, samborski i sanocki, z ilością dusz 730,416 ob. gr. kat., a z zachodniej Galicyi obwody: rzeszowski, jasielski i sandecki z ilością dusz 74,820.

Składa się z 40 dekanatów, 546 parafii, 133 kapelanii, 7 klasztorów zakonu ś. Bazylego w Dobromilu, w Drohobyczy, Ławrowie, Żółkwi, Krystynopolu i Krechowie, i 1 klasztoru PP. Bazylianek w Jaworowie. Liczy szkół głównych 5, panieńskich 2, trywialnych 67, parafialnych 441, gminnych 57.

Liczbę księży świeckich poświęcających się posługom parafialnym zestawia szematyzm z r. 1855, na 753; a wezwanych do dalszych obowiązków powołania duchownego na 69.

Szematyzm z r. 1855 zestawia poczet biskupów przemyskich ob. gr. kat. porządkiem następującym:

a) Biskupi przemyscy przed unią: Antoni (1218), Hilaryon (1254), Abraham (1254), Abraham (1271), Jeremiasz (1282), Sergiusz (1283), Memnon (1287), Antoni (1292), Eufemi (1292), Hilaryon (1292), Jerzy (1315), Marek (1330), Cyryl Wołoszyn (1353), Hilaryon (1376), Atanazy (1407), Gelazy (1415), Eliasz (1422), Atanazy Korczak Drohojewski (1440), Antoni (1449), Joannicyusz (1451), Jan Gozdowa Birecki *vel* Borecki (1457), Joannicyusz Iwonka (1469), Joannicyusz (1491), Antoni Onyki (1499), Joachim (1523), Joachim (1528), Wawrzyniec (Aleksander Olechno) Terlecki (1533), Antoni Hiacynt Radyłowski (1549), Arseni Sas Terlecki (1560), Jan Radyłowski koadjutor (1578), Arseni Stefan Sas Bryliński (1581), Michał Leliwa Kopystyński (1591), Jezaiasz Kopiński (1620), Jan Romanowicz Popiel (1633), Sylwester Nowina Hulewicz Wojutyński (1636), Antoni Aleksander Sas Winnicki (1650), Grzegorz Sas Hoszowski (1668).

b) Biskupi przemyscy unici: Atanazy Krupecki (1612), Paweł Owłuczyński (1661), Prokop Chmielowski (1651), Antoni Terlecki (1664), Antoni Sas Witwicki (1669), Jan Prus Małachowski (1680), Innocenty, Jan Sas Winnicki (1691), Jerzy Sas Winnicki (1700), Hieronim z Unichowa Przestrzał Ustrzycki (1714), Onufry Korczak Szumlański (1746), Atanazy Szept Szeptycki (1762), Maksymilian Sieniawa Ryłło (1785), Antoni Angełłowicz (1796), Michał Lewicki (1813), Jan Snigurski (1818), Grzegorz Baron Jachimowicz (1848).

W tabeli oznaczona jest ilość parafii ob. gr. kat. w r. 1856 mniejsza niż była w r. 1830; pochodzi to częścią z redukcyi 124 parafii na kapelanie, przez co ilość kapelanii się pomnożyła; częścią zaś przez zlanie kilku parafii w jedno probostwo.

F. Super-Intendantura wyznania augsburgskiego i helweckiego.

Protestanci wyznania augsburskiego i helweckiego w całej Galicyi i Bukowinie, mają **Super-Intendanturę** we Lwowie, pod zarządem której zostają wszystkie pastoraty krajowe.

Miejsca, gdzie się te pastoraty znajdują, wymienia szematyzm rządowy z roku 1856, w ob. lwowskim: Lwów, Dornfeld; — w ob. żołkiewskim Reichau; — w ob. złoczowskim: Józefów; w ob. samborskim: Brigidau, Josephsberg; — w ob. sanockim: Bandrów; w ob. przemyskim: Jarosław, Hartfeld; — w ob. stryjskim: Ugarthsthal; w ob. zaleszczyckim: Zaleszczyki.

Zamknięcie rachunków lwowskiego funduszu miejskiego za rok administracyjny 1856.

Wynikłości obrotu funduszu miejskiego w roku adm. 1856.

	Przychody	Wynikłości kasy		Aktywa z 31. październ. 1856	
		złr.	kr.	złr.	kr.
	A) Rachunki rzeczywiste:				
1	Przychód z dóbr miejskich	35,952	$25^{2}/_{4}$	3,710	$58^{3}/_{4}$
2	Przychód z gruntów miejskich i realności	2,088	$49^{1}/_{4}$	545	$46^{1}/_{4}$
3	Czynsze z wynajętych domów miejskich	36,283	$58^{1}/_{4}$	769	—
4	Czynsze z gruntów emfiteutycznych	546	$28^{3}/_{4}$	449	$40^{2}/_{4}$
5	Laudemia	374	$21^{2}/_{4}$	388	$37^{2}/_{4}$
6	Zwroty taks sądowych	2,926	$3^{1}/_{4}$	55	4
7	Taksy za prawo obywatelstwa i reluicya ogniowa	2,855	—	—	—
8	Należytości wpisania do gminy i handlu	3,030	—	—	—
9	Opłata od produkcyi napojów . .	148,183	$16^{2}/_{4}$	9,497	$4^{2}/_{4}$
10	Myto z rogatek	101,121	14	—	—
11	Przychody z wagi miejskiej	905	—	—	—
12	Czynsze stragarskie	4,137	45	381	48
13	Należytości z szynków, traktyerni i domów zajezdnych	17,042	30	258	—
14	Dochody za pozwolenie muzyki . .	547	30	—	—
15	Taksy policyi sanitarnej	2,514	$40^{2}/_{4}$	—	—
16	Dochody za przywileje przekupniom	855	30	—	—
17	Rozmaite przypływy policyjne . .	461	$22^{2}/_{4}$	2	—
18	Dodatek gminny do akcyzy	72,863	$42^{1}/_{4}$	—	—
19	Wnioski rozmaite	13,134	$3^{3}/_{4}$	—	—
20	Prowizye z aktywów	7,842	$47^{2}/_{4}$	5,381	$28^{1}/_{4}$
21	Zwroty rzeczywistych wydatków .	21,928	$23^{3}/_{4}$	30,787	$8^{1}/_{4}$
22	Rozmaite dochody	478	$10^{1}/_{4}$	6,108	45
23	Nadzwyczajne przypływy	14,043	31	66,724	35
	Razem . . .	490,116	$33^{2}/_{4}$	125,559	56

	Wydatki	Wynikłości kasy		Pasywa z 31. październ. 1856	
		złr.	kr.	złr.	kr.
	A) Rachunki rzeczywiste				
1	Koszta centralnej administracyi miejskiej	56,681	3	2,545	$35^{2}/_{4}$
2	Administracya dóbr miejskich . .	37,328	$38^{3}/_{4}$	1,048	$21^{1}/_{4}$
3	Zarząd miejskich budynków i gruntów	11,087	$12^{3}/_{4}$	186	8
4	Zarząd dochodów miejskich . . .	17,692	$41^{1}/_{4}$	385	$25^{2}/_{4}$
5	Zapomogi miejskim urzędnikom i sługom	7,620	—	—	—
6	Remuneracye za nadzwyczajne posługi	1,351	52	66	—
7	Pensye	20,357	$28^{2}/_{4}$	1,870	$46^{1}/_{4}$
8	Opatrzenia i łaski	1,673	46	529	7
9	Wydatki na kancelarye	19,114	$17^{2}/_{4}$	56	35
10	Diety i koszta podróży	144	52	—	—
11	Koszta buchhalteryi	4,896	14	13,037	10
12	Podatek przychodowy i zrównoważenie należytości	5,446	47	5,279	$29^{3}/_{4}$
13	Koszta sądownictwa	2,409	21	41	12
14	Landwójtowstwa	10,871	$34^{2}/_{4}$	228	$58^{3}/_{4}$
15	Wydatki na policyę miejscową . .	20.273	$3^{2}/_{4}$	32	4
16	Dom robót i zaopatrzenie ubogich i sierot	28,847	7	41	48
17	Wydatki sanitarne	28,083	$57^{1}/_{4}$	47	14
18	Wydatki policyi targowej	6,003	$11^{2}/_{4}$	320	40
19	Wydatki na zabezpieczenie od ognia	8,708	$22^{1}/_{4}$	—	—
20	Wydatki dla wojska	9,113	10	1,373	20
21	Wydatki na konskrypcyę i rekrutacyę	550	11	—	—
22	Ochędóstwo miasta	17,989	$4^{2}/_{4}$	—	—
23	Oświetlenie miasta	30,883	$48^{1}/_{4}$	153	12
24	Utrzymanie bruku i ulic	58,689	$59^{1}/_{4}$	4,849	$35^{2}/_{4}$
25	Budowle wodne	1,464	53	—	—
26	Wodociągi i studnie	6,846	$58^{1}/_{4}$	—	—
27	Budowanie i czyszczenie kanałów	1,371	$29^{1}/_{4}$	100	—
28	Upiększenie miasta	6,412	$41^{3}/_{4}$	388	52
29	Ekstraordynarya budownicze . . .	4,681	$8^{3}/_{4}$	20	—
30	Wydatki na szkoły i kościoły . . .	14,828	31	3,807	15
31	Wydatki dobroczynności	10,903	16	1,548	35
32	Obchody uroczystości	196	44	—	30
33	Przygodne wydatki i nadzwyczajne	22,456	$12^{3}/_{4}$	253	16
34	Czynsze od kapitałów biernych . .	9,679	37	40	58
	Razem . . .	484,659	$14^{2}/_{4}$	38,252	$7^{2}/_{4}$

	Przychody	Wynikłości kasy		Aktywa z 31. paździer. 1856	
		złr.	kr.	złr.	kr.
	B) Obroty kredytowe:				
24	Obligi za gotówkę	39,632	55	41,030	—
25	Gotówka za obligi	19,871	49	792	—
26	Przyjęte pasywa	—	—	—	—
27	Przyjęte zaliczki zwrotne	5,500	—	—	—
		65,004	44	41,822	—
	C) Rachunki obojętne:				
28	Podniesione aktywa	—	—	100	—
29	Podniesione zaliczki zwrotne . . .	20,771	8 2/4	83,416	37 2/4
30	Kaucye wniesione	13,232	10	—	—
31	Depozyta wniesione	14,204	25 3/4	—	—
		48,207	44 1/4	83,516	37 2/4
	Rzeczywiste	490,116	33 2/4	125,559	56
	Obroty kredytowe . . .	65,004	44	41,822	—
	Obojętne	48,207	44 1/4	83,516	37 2/4
	Ogółem . .	603,329	1 3/4	250,898	33 2/4
	Stan kasy przy otwarciu rachunków	168,746	24 5/8	—	—
	Suma przychodów . .	772,075	26 3/8	250,898	33 2/4

	Wydatki	Wynikłości kasy		Pasywa z 31. paździer. 1856	
		złr.	kr.	złr.	kr.
	B) Obroty kredytowe:				
35	Gotówka za obligi	19,657	18	34,400	—
36	Obligi za gotówkę	20,792	—	—	—
37	Spłacone pasywa	3,310	27	191,153	—
38	Słpacone zaliczki zwrotne	1,000	—	16,500	—
		44,759	45	242,053	—
	C) Rachunki obojętne:				
39	Wypożyczone aktywa	—	—	—	—
40	Udzielone zaliczki zwrotne	20,359	36 2/4	—	—
41	Kaucye wydane	12,293	1 1/4	84,830	6 2/4
42	Depozyta wydane	15,808	45	42,241	14 3/4
		48,461	22 3/4	127,071	21 1/4
	Rzeczywiste	484,659	14 2/4	38,252	7 2/4
	Obroty kredytowe . . .	44,759	45	242,053	—
	Obojętne	48,461	22 3/4	127,071	21 1/4
	Ogółem . .	577,880	22 1/4	407,376	28 3/4
	Stan kasy przy zamknięciu rachunków	194,195	4 1/8	—	—
	Suma wydatków . .	772,075	26 3/8	407,376	28 3/4

Wykaz porównawczy
stanu funduszu miejskiego w roku administracyjnym 1856.

Aktywa:	Stan z początkiem roku		Stan z zamknięciem roku	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Gotówka w kassie	6,844	53 3/4	11,509	43 3/4
Wartość w papierach	42,331	44 1/8	63,780	44 1/8
Depozyta	119,569	46 3/4	118,904	39 1/4
Pretensye aktywów	220,297	24 2/4	250,898	33 2/4
Razem . . .	389,043	49 1/8	445,093	28 3/4

Pasywa:	Stan z początkiem roku		Stan z zamknięciem roku	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Majątek w pasywach	425,543	17 2/4	407,376	28 3/4
Czysty majątek { czynny . . .	—	—	37,717	8 7/8
Czysty majątek { bierny . . .	36,499	28 3/8	—	—
Przy zamknięciu rachunku majątek powiększył się o	74,216	37 1/4	—	—

Wykaz porównawczy
Wynikłości budżetu w roku adm. 1856.

Rzeczywisty obrót	Przychody		Wydatki	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Uiszczenia w roku adm. 1856 . . .	490,116	33 2/4	484,659	14 3/4
Zaległości przy zamknięciu z 31. października 1856	125,559	56	38,252	7 2/4
Suma . . .	615,676	29 2/4	522,911	22 1/4
Z potrąceniem początkowych zaległości	56,324	56	37,343	18 3/4

Rzeczywisty obrót	Przychody		Wydatki	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Ruch bieżący funduszu w roku administracyjnym 1856 . . .	559,351	33 2/4	485,568	3 2/4
Wynikłości budżetu	439,807	—	491,836	—
Przewyżka w dochodach . . .	119,544	33 2/4	—	—
Niedobór w wydatkach	—	—	6,267	56 2/4

Sprawdzenia.

Rzeczywiste przypływy w ciągu bieżącego obrotu wynoszą . . . . 559,351 złr. 33 2/4 kr.
i zawierają nadzwyczajne, do funduszowego majątku dochody, w ilości . . . . . 80,728 „ 6 „

Wynikłości zatem w osiągnionych dochodach . . . . 478,623 złr. 27 3/4 kr,
w porównaniu do budżetu . . . . 439,807 „ — —

wykazują się wyższe o sumę . . . . 38,816 złr. 27 3/4 kr.
Wynikłości zaś w wydatkach niższe o . . . . 6,267 „ 56 2/4 „

Rezultat zatem obrotu w porównaniu do budżetu, ogółem pomyślniejszy o . . . . 45,084 złr. 24 1/4 kr.
Obliczony na rok 1856 niedobór . . . . 55,339 „ — „

zmniejszył się zatem na . . . . 10,254 złr. 35 3/4 kr.
i pokryty został, łącznie z pożyczką narodową spłaconą w roku 1856 . . . . 19,600 „ — „

ogółem wynoszący sumę . . . . 29,854 złr. 35 3/4 kr.
najprzód kwotą resztującej w gal. kasie oszczędności r. 1855 zaciągnionej pożyczki 20,000 złr.
powtóre podjęciem zaliczek . . . . 4,000 „
ostatecznie podniesieniem opłaty gminnej od mięsa . . . . 5,000 „ } razem . . 29,000 złr —

Wiza Magistratu królewskiego Miasta.
Lwów 5. Listopada 1856.

Karol kawaler de Höpflingen-Bergendorf,
c. k. Radzca gubern. i pr. Burmistrz.

Z Buchhalteryi królewskiego Miasta.
Lwów 31. października 1856.

Józef A. Jarosch,
Buchhalter.

E. Pietrzycki.

Obrót handlu krajowego w czerwcu 1856.

Porządkiem nowej taryfy.

(Obacz Nr. 4, 9, 18, 34, 36, 38, 41 i 46. Dodat. tygod.)

Przywóz do kraju.

Wprowadzono		w okręg adm. Lwowski	na Bukowinę
	funtów		
Kakao łuszczone i w łupach . . .	„	4,59	48
Kawa i surogaty	„	439.01	45,41
Korzenie pospolite	„	31,16	8,94
„ przednie	„	9,12	3,28
„ najprzedniejsze	„	—	1
Owoce południowe przednie . . .	„	92,58	242,31
„ średnie	„	153,80	34,47
„ pospolite	„	28,66	21,82
Herbata	„	19,79	9
Cukier rafinowany	„	193,22	19,65
Tabaka i tytoń	„	93	2,14
Zboże: pszenica, orkisz	„	37784,48	10141,35
„ żyto, kukurudza, hreczka	„	34116,79	58514,31
„ jęczmień i słód	„	8461,03	9508,43
Ryż trzebiony	„	39,66	28,06
Mąka i mieliwo	„	1706,32	1937,03
Rośliny, i nasiona olejne	„	94,57	—
„ bliżej nieoznaczone	„	32,77	5,52
Ryby solone, śledzie, sztokfisz .	„	8,08	8,39
Bydło rzeźne: woły, byki	sztuk	14	248
„ krowy i cielęta	„	10	1
„ owce i kozy	„	25	1647
„ nierogacizna	„	133	363
Konie i źrebięta	„	152	187
Skóry surowe	funtów	—	2921,80
„ bliżej nie oznaczone . . .	„	14,62	2,80
Futra	„	15,93	1,86
Miód przaśny	„	7,62	50
Wosk bielony i żółty	„	1,35	11
Ser	„	3,31	395,67
Łoje i tłuszcze	„	4.92	—
„ bliżej nieoznaczone	„	2,56	—
Oleje, oliwa	„	74,45	17,21
„ bliżej nie oznaczone	„	1,27	—
Piwo i miody do picia	„	42,73	—
Wódka, arak, rum	„	57,06	5,38
Likwory, ponczowa esencya . . .	„	14,08	—
Wino w flaszkach	„	113,12	9,47
„ w beczkach	„	26,65	—
„ moldawskie	„	—	358,29
	stopy kubiczn.		
Drzewo na opał	„	2880	104,69
„ fabryczne	„	50	590
Koszenila, indigo	funtów	26	—
Żelazo, blacha zelazna	„	—	6,92
„ w szynach	„	—	2,80
Wełna surowa	„	291,89	608,15
Przędza bawełniana, wata . . .	„	—	34,29
„ bielona	„	4,61	4,54
„ farbowana	„	45	9
„ ze zwiazku celnego . .	„	16,84	5,36
Wyroby bawełniane średnie . .	„	2,13	1,52
„ „ ze związku celnego	„	5,14	—
„ „ przednie	„	2,22	1,38
„ „ ze związku celnego	„	85	—
„ „ najprzedniejsze . .	„	5	—
Wyroby lniane pospolite	„	21	3
„ „ przednie ze związku celnego . . .	„	19	1
Wyroby wełniane najpospolitsze .	„	—	14
„ „ pospolite . . .	„	4,22	—
„ „ średnie	„	2,76	5,41
„ „ ze związku celnego	„	4,44	1,61
„ „ przednie	„	5	12
„ „ ze związku celnego	„	—	20
Wyroby jedwabne przednie . . .	„	46	—
„ „ ze związku celnego	„	8	19
„ „ pospolite	„	34	24
„ „ ze związku celnego	„	37	—
Suknie i stroje zwyczajne . . .	„	2,63	19
„ „ wytworne . . .	„	13	40
„ „ najwytworniejsze .	„	21	2
Papier prosty	„	307,61	—
„ przedni	„	3	—
„ najprzedniejszy	„	24	—
Wyroby z papieru	„	34	1,61
„ „ ze związku celnego	„	44	5
„ kuśnierskie surowe . . .	„	22	22
„ „ ze związku celn.	„	3	—
„ „ gotowe . . .	„	—	7
Skóry proste	„	36,89	14
„ przednie	„	1	28
„ ze związku celnego . . .	„	1,33	75
Wyroby ze skóry pospolite . . .	„	1,00	—
„ ze związku celnego . . .	„	4	2,48
„ przednie	„	1,39	11
Wyroby kościane	„	—	8
„ „ ze związku celnego	„	1	1
Wyroby drewniane najpospolitsze .	„	—	1,77
„ posadzki i furnier . . .	„	22	—
„ przednie	„	—	75
„ najprzedniejsze	„	—	23
„ ze związku celnego . . .	„	5	4,42
Wyroby gliniane najpospolitsze .	„	8,36	—
„ „ pospolite	„	—	5,66
„ „ średnie	„	25	98
„ „ przednie	„	1	—
„ „ najprzedniejsze .	„	1,65	5
Wyroby żelazne najpospolitsze . .	„	—	2
„ „ pospolite	„	1,60	1
„ „ ze związku celnego	„	12,05	—
„ „ przednie	„	1,02	25
„ „ ze związku celnego	„	8	6
Wyroby z kruszcu	„	2,77	3,03
„ „ ze związku celn.	„	11	45
Drobny towar najprzedniejszy . .	„	14	3
„ „ przedni	„	37	4
„ „ ze związku celnego	„	1,66	—
„ „ pospolity	„	1,74	10
„ „ ze związku celnego	„	35	19
Preparata chemiczne, lekarstwa .	„	8	14
„ „ bliżej nieoznaczone	„	2.58	78
Mydło proste	„	1,72	63
Książki, karty, muzykalia . . .	„	31,73	6,63
Obrazki i litografie	„	2,08	1
Kości	„	—	7,47

Wywóz za granicę.

Wywieziono		z okręgu adm. Lwowskiego	z Bukowiny
	funtów		
Zboże: pszenica, orkisz	„	33,00	—
Skóry surowe	„	26,74	—
	stopy kub.		
Drzewo fabryczne	„	323565	137355
	funtów		
Alun	„	216,16	—
Wino w beczkach	„	16,50	—
Wyroby lniane najpospolitsze . .	„	6,00	81,90
„ „ pospolite	„	—	4,35
„ „ średnie	„	—	6,20
„ „ przednie	„	78,00	—
„ wełniane pospolite	„	—	501,77
	funtów		
Suknie i stroje przednie	„	55	2,73
Wyroby drewniane przednie . . .	„	98,36	22,95
Szkło	„	335,45	64,22
Żelazo, kosy	„	176,63	227,71
Instrumenta	„	45,00	8,00
Drobny towar najprzedniejszy . .	„	25	—
„ przedni	„	50	52
„ pospolity	„	—	22,16
Zapałki	„	—	104,19
Książki	„	19,94	16,66
Tratwy, statki o beczkach . . .	„	10994	—

Chyrów. Rok 1528.

Zygmunt August pozwala Andrzejowi Tarłowi przeistoczyć wieś na miasto, uwalnia mieszczan od poborów do lat czternastu, zaprowadza dwa jarmarki i jeden targ, nareście nadaje prawo magdeburskie.

In nomine Domini Amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos **Sigismundus** Dei gracia Rex Polonie, Magnus dux Lituanie necnon terrarum Cracouie, Sandomirie, Siradie, Lancicie,| Cujavie, Russie Prussieq(ue) tocius ac Masouie ect. dominus et heres. Manifestum facimus tenore presenciu(m) vniuersis, quibus expedit p(raese)ntibus et futuris harum noticiam habituris. Quia nos habentes commendatam virtutem et in rebus benegeren(dis) dexteritatem Generosi Andree Tharlo de Sczekarzowycze vexilliferi Leopolien(sis) fidelis n(ost)ri dilecti, volentesq(ue) illum ad| obsequia n(ost)ra reddere propensiorem, sibi opidum in noua radice de villa sua hereditaria **Chirow** nuncupata in terra Przemislien(si) sitta(a), fundandum statuendum et locandum admittendum et consenciendum duximus, admittimusq(ue) et consentimus p(raese)ntibus| per ipsum Andream Tarlo eiusq(ue) legittimos successores opidum illud nouum **Chirow** nuncupatum insti|tuendum, fundand(um), erigen(dum) et locandum juribusq(ue) et priuilegijs suis hereditarijs adinstar aliorum opidorum et ciuitatum subditorum n(ost)rorum, supresso et extincto ville illius nomine et titulo, dotandum communiendu(m) et ampliandum in coloniamq(ue) hominu(m) ac vsus et vtilitatem suam et suorum successorum redigen(dum). Quod quidem opidum et nos p(raese)ntibus funda|mus, statuimus et locamus sub hys iuribus et immunitatibus, quibus alie ciuitates et opida in Regno n(ost)ro gaudent et pociuntur, opidum ip(su)m peefatum iuribus, libertatibus, consuetudinibus et i(m)munitatibus om(n)ibus ciuilibus aliarum ciuitatum et opidorum regni nostri ascriben(tes), associan(te)s et incorportn(te)s p(raese)ntibus, per ipsum Andream Tarlo vexilliferum| eiusq(ue) l(egi)timos heredes et possessores opidum predictum cum omni eo iure, dominio et proprietate cumq(ue) om(n)ibus et singulis vtilitatibus, fructibus, vsibus, quibuscumq(ue) nuncupentur nominibus, et qui nu(n)c sunt in posterumq(ue) humana industria fieri et excogitari possint et valeant, tenendum, habend(um), vtifruen(dum), pacifice et quiete hereditarie perpetuo(que) possidend(um), vendendum, co(m)mutan(dum), donandum, dandu(m), alienandum et in vsus suorumq(ue) successorum beneplacitos conuerten(dum). Vt aut(em) predictum o(p)pidum **Chirow** ad frequentem hominum incolatum reduci et locari felicius possit et valeat, donamus opidum illud **Chirow** seu verius opidanos, incolas et inhabitatores illius libertate quatuordecim annorum sese continue et immediate| sequencium, ab omnibus et singulis exactionibus et contributionibus ciuilibus quomodolibet laudatis et laudandis, ita ut nullas huiusmodi exactiones ciuiles, durante libertate ipsa, opidani predicti soluturi sunt nec soluere teneantur, exatione ducillorum dicta *czopowe* excepta.

W imię Pańskie amen. Na wieczną rzeczy pamiątkę. My **Zygmunt** *z Bożej łaski Król Polski, Wielki Książę Litwy a ziem krakowskiej, sądomirskiej, sieradzkiej, łęczyckiej, kujawskiej, ruskiej, pruskiej całej, mazowieckiej itd. Pan dziedziczny. Oznajmiamy osnową niniejszego wszystkim w obec i potem będącym, którym o tem wiedzieć należy: iż mając sobie zaleconą Rodowitego Andrzeja ze Szczekarzowic Tarła, Chorążego lwowskiego wiernego Nam i miłego, cnotę i w załatwianiu spraw biegłość; postanowiliśmy, aby go do służb Naszych ochotniejszym uczynić, dać mu pozwolenie do założenia, postawienia i osadzenia nowego miasteczka w miejscu dziedzicznej wsi jego* **Chyrów** *zwanej w ziemi przemyślskiej leżącej. W skutek postanowienia tego nie tylko więc Andrzejowi Tarłowi owo miasteczko nowe* **Chyrów** *zwane złożyć, wybudować, wznieść i osadzić a przytem prawami i dziedzicznemi przywilejami na wzór innych miasteczek i miast poddanych Naszych — zatarłszy i wymazawszy nazwę wsi z tytułem — obdarzyć, umocnić i jak urządzić, aby się znaczną osadą stało, jemu i następcom jego pożytek przynosiło, niniejszem pozwalamy: ale nawet sami takowe zakładamy, stawiamy i osadzamy pod takiemi prawami i swobodami, jakich inne miasta lub miasteczka w królestwie Naszym nabywszy używają, policzając, przyłączając i wcielając go niniejszem do ogółu praw, wolności, zwyczajów i bód obywatelom innych miast lub miasteczek w koronie służących, z tym dokładem iż Andrzej Tarlo z prawowitymi dziedzicami swymi i właścicielami przyszłymi mocen będzie, wspomnione miasteczko z wszelkiem prawem pana i właściciela jako też ze wszystkiemi w ogóle i szczególności pożytkami, korzyściami i dochodami jakkolwiek nazwą oznaczonemi, bądź takowe już teraz istnieją albo z czasem dopiero usilnością ludzką wydobyte i uzyskane zostaną, dzierżyć, mieć, zeń użytkować, spokojnie i nienaruszenie dziedziczyć i wieczyście posiadać albo też przedać, zamienić, darować, dać, odstąpić, na własny i następców swoich użytek dowolnie obrócić. Aby zaś przerzeczne miasteczko* **Chyrów** *tem pomyślniej założone i licznym osadnikiem zaludnione bydź mogły; obdarzamy go a raczej osiadłych w niem mieszczan i mieszkańców wolnością od wszystkich w ogóle i w szczególności poborów i opłat miejskich jakimkolwiek sposobem uchwalonych lub uchwalić się mających do czternastu nieprzerwanie i bezpośrednio po sobie następujących lat, tak iż w czasie trwającej wolności żadnych tym podobnych danin płacić nie będą obowiązani, z wyjątkiem czopowego.* (D. n.)

Wywabienie wszelkiego rodzaju plam.

(Obacz Nr. 44 Dodatku tygodniowego.)

Masło, łój, wosk, olej, rosół, pot i inne tłustości, z nadzwyczaj wielką łatwością prawie na każdej rzeczy zostawiają właściwe plamy, których wywabienie często niezbyt jest łatwe.

Tłuste plamy na wszelkich materyach, bądź to lnianych, bądź jedwabnych lub t. p. nie farbowanych lub nie wypierającemi się farbami powleczonych, najłatwiej oddalić można przez zapranie w wodzie z mydłem lub też w spirytusie mydlanym. Do tego celu zwykle do 8-miu części wody używa się jedna część mydła.

Mając do czynienia z plamami na materyarh farbowanych mianowicie też na kolory nietrwałe, jako to: na atłasie, morze i t. p. unikać potrzeba wszelkiego mycia wodą z mydłem, a uciec się raczej do innych środków, z których ważniejsze tu przytaczamy:

a) Bardzo dobrym środkiem na tłuste plamy jest żółtko od jaja. W tym celu uciera się je z równą ilością wody, napaja się tłustą plamę tą mieszaniną i lekko między rękami wyciera, poczem opłokuje się w wodzie.

b) Świeża żółć bydlęca, w ten sam zupełnie sposób i z tym samym co żółtko skutkiem do wywabiania tłustych plam się używa.

c) Bardzo dobrze do wywabiania plam służą wszelkie lotne olejki, jako to: cytrynowy, lawendowy, terpentynowy i tp., byleby były zupełnie czyste i niezafarbowane. Tłuste plamy potarte jednym z tych olejków i następnie flanelą lub bibułą wycierane, nikną bez śladu. Dobrze jest, gdy pocieranie to odbywa się w miejscu ocieplonem, bo rozpuszczenie tłustości przez olejek łatwiej i prędzej się odbywa.

d) Delikatna glinka, zwana bolusem, podobnież dobrze działa. W tym celu rozrabia się ją z wodą na rzadką masę, którą się splamione miejsce okłada. Gdy glina wyschnie, pokrywa się ją podwójnie złożoną bibułą i prasuje przy lekkiem pociskaniu żelaskiem. W skutku tego, glina wsiąknie w siebie wszelką tłustość a plama zupełnie zniknie. Przylgniętą glinę wykruszyć i szczotką wyczyścić należy.

e) Najzwyczajniej plamy tłuste np. z oleju, masła i t. p. wywabiają się za pomocą kredy weneckiej. W tym celu tak wierzch jak i spód splamionej materyi posypać należy utartą kredą i przez bibułę przeprasować, a plama w moment zniknie. Gdyby przypadkiem została splamiona rzecz jaka knotem od świecy lub lampy, w takim razie wyciągnąć należy tłustość za pomocą kredy a pozostały knot wytrzeć skórką od bułki.

f) Plamy tłuste z papieru najlepiej wywabić można za pomocą palonej magnezyi (węglanu magnezyi). W tym celu rozrabia się ją z wodą na gęstą masę i tą miejsce splamione okłada za pomocą pędzla. Po wyschnięciu, masę powyższą zdejmuje się z papieru za pomocą noża. Gdyby za pierwszem pociągnięciem plama nie znikła, powtórzyć je trzeba raz i drugi i trzeci, aż do skutku. (C. d. n.)

Główny Redaktor **M. Szrzeniawa Sartyni.**

Z c. k. galic. Drukarni rządowej.